

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva kolledž

Õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“

Jekaterina Burtseva

**ÕUESÕPPE KASUTAMISE PRAKTIKA JA SELLEGA
KAASNEVAD TAKISTUSED NING OHUD ÜHE TALLINNA
LINNAOSA LASTEAIAÕPETAJATE HINNANGUL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Lehte Tuuling MA

Narva 2023

KINNITUS

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Jekaterina Burtseva

/tööautoriallkiri/

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Jekaterina Burtseva,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Õuesõppe kasutamise praktika ja sellega kaasnevad takistused ning ohud ühe Tallinna linnaosa lasteaiaõpetajate hinnangul“, mille juhendaja on Lehte Tuuling, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Jekaterina Burtseva

08.05.2023

SUMMARY

The title of my bachelor's thesis is "The Practice of Using Outdoor Education and the Obstacles and Dangers Associated with it in the Assessment of Preschool Teachers in one district of Tallinn" Outdoor learning is one of many possible learning methods which helps to bring knowledge acquisition and real life closer to each other (Pilliroog, 2018). Outdoor learning is little used and probably there are many reasons for that, however, one of them could be that there is no place good enough where to conduct outdoor learning. In addition, one hindering factor could be a lack of separate activities and experience (Tuuling et al, 2013). According to the national curriculum for preschool institutions (2008) §7, schooling and educational activities should first and foremost be related to the people, nature and institutions of one's neighbourhood. Pursuant to §10 of health protection requirements for health protection and daily routine in preschool institutions (2010), in the case of favourable weather conditions, as many activities as possible should be carried out outside.

The aim of the research was to find out which hindering aspects and hazards kindergarten teachers in the districts of Haabersti in Tallinn perceive when implementing integrated schooling and educational activities.

Most of the kindergarten teachers use outdoor learning once or twice per month. Kindergarten teachers in Haabersti sense different hazards during outdoor learning. Numerous teachers sense danger when there are too many children present and they cannot look after them. In order to avoid those obstacles, teachers suggested that during these activities more adults could be involved and if there is a need, parents and colleagues could be included. Outdoor learning can be carried out in the kindergarten yard, by Õismäe Pond and Harku Lake, and in different forest parks where it is possible to go by public transport. The research found out that kindergarten teachers define outdoor learning as learning and being active in an authentic environment. In addition, it means that it is possible to go for a hike, walk or on a school trip. Several kindergarten teachers do not miss anything, however, some of them feel that there is a lack of ideas, experience, and trainings.

SISUKORD

SUMMARY	4
SISSEJUHATUS	6
1. ÕUESÕPPE RAKENDAMINE LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSES	8
1.1. Õuesõppe mõiste ja sisu	8
1.2. Õuesõppe viisid ja meetodid	9
1.3. Õuesõppe vajalikkus	10
1.4. Õuesõppe rakendamine	11
1.5. Õuesõppe läbiviimist toetav keskkond ja ohud õuesõppes	12
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	15
2.1. Uurimistöö eesmärk ja küsimused	15
2.2. Uurimismeetodi valik ja kirjeldus	15
2.3. Valimi moodustamine ja kirjeldus	16
2.4. Uurimisprotseduuri kirjeldus	19
3. UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS	20
3.1. Õuesõppe kasutamise praktika	20
3.2. Ohud ja takistused õuesõppe kasutamisel õpetajate hinnangul	24
ARUTELU	30
KOKKUVÕTE	34
KASUTATUD ALLIKAD	36
LISA	41
Lisa 1. Ankeet lasteaiaõpetajatele	41

SISSEJUHATUS

Õues olemine ja tegutsemine on iga lapse jaoks oluline. Õuesõpe on üks paljudest võimalikest õpimeetoditest, mis aitab teadmiste omandamist ja reaalsel elu üksteisele lähemale viia (Pilliroog, 2018). Õues õppimine toetab laste mälu, keskendumis- ja õpivõimet, motivatsiooni ja heaolu, aidates kaasa õpitulemuste paranemisele (Liikuma kutsuv kool veebileht, 2021). Küll aga õuesõpet kasutatakse vähe ning põhjuseid on ilmselt palju, kuid üks neist võib olla see, et ei ole piisavalt head kohta, kus õuesõpet läbi viia. Marina Eiseni uuringu tulemusel selgus, et peamine takistus õuesõppe läbiviimisel on see, et rühmas on liiga palju lapsi. Nii arvasid lausa 46% vastanud õpetajatest. Populaarsuselt teine vastus oli ilmastikule vastavate riiete puudumine ning lausa 43% õpetajatest olid sel arvamusel. (Eisen, 2021) Ka J. Ernsti uuringus selgus, et õuesõppe läbiviimise takistusteks on vähene juurdepääs loodusesse, talvine ilm, ohutusprobleemid ja ajapuudus (Ernst, 2013). Lisaks on õuesõppe takistavaks teguriks eraldi tegevusalade ja kogemuste puudumine (Tuuling jt, 2013).

Selleks, et saaks õuesõpet läbi viia, peavad õpetajal olemas olema teadmised aastaegade vaheldumisest, inimese elutegevuse jälgedest ja väljendustest ning erinevatest taime- ja loomaliikidest ja nende elutsüklist (Dahlgren jt, 2012, lk 10). Riiklikus õppekavas on välja toodud hulk punkte, mis on seotud loodusega (õuesõppega), kuid töös seda ei kasutata. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava (2008) §7 põhjal peab õppe- ja kasvatustegevus seotud olema eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega.

Varasemas üleestilises uuringus on selgunud, et õpetajad ei praktiseeri õuesõpet sageli, kuigi nad peavad õues õppimist oluliseks (Tuuling jt, 2018). Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale (2010) §10 põhjal peavad soodsate ilmastikutingimuste korral võimalikult paljud tegevused toimuma õues.

Uurimistöo eesmärk on välja selgitada kui sageli kasutavad lasteaiaõpetajad õuesõpet ning milliseid takistavaid aspekte ja ohutegureid nad tunnetavad õuesõppe kasutamisel lõimitud õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel Tallinna Haabersti linnaosa näitel.

Uurimistöole püütakse vastused saada järgmistele küsimustele:

- Kui tihti kasutavad lasteaiaõpetajad Haabersti lasteaedades õuesõpet?
- Milliste valdkondade eesmärkide saavutamiseks kasutavad lasteaiaõpetajad õuesõpet kõige sagedamini ja miks?
- Millised võimalused ja vahendid on lasteaiaõpetajatel õuesõppe läbiviimiseks?
- Millest tunnevad lasteaiaõpetajad puudust õuesõppe kasutamiseks õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel?
- Milliseid ohutegureid tunnetavad lasteaiaõpetajaid õuesõppe kasutamisel?

Bakalaureusetöö koosneb kolmest suuremast peatükist. Esimeses peatükis kirjeldatakse õuesõppe mõistet ja sisu, õuesõppe viise ja meetodeid, õuesõppe vajalikkust ja rakendamist, õuesõppe kasutamist erinevate valdkondade eesmärkide saavutamisel. Samuti kirjeldatakse esimeses peatükis õuesõppe läbiviimist toetavat keskkonda ning takistused ja ohud õuesõppe rakendamisel. Teises peatükis antakse ülevaade uurimistöö metoodikast, uurimistöö eesmärgist ja uurimisküsimustest, uurimismeetodi valikust ja valimist ning uurimisprotseduurist. Kolmandast peatükis esitatakse uuringu tulemused ja analüüs.

Sarnaseid uuringuid on juba läbi viidud Tartu Ülikoolis. Need olid Veronika Rõkalova bakalaureusetöö teemal „Õuesõppe läbiviimise ja õuekeskkonna kasutamise süsteemsus ühe lasteaia näitel“ (2020), Olga Fili bakalaureusetöö teemal “Õuesõppega kaasnevad ohud lasteaiaõpetajate hinnangul” (2019), Marina Eiseni bakalaureusetöö teemal „Õpetajate hinnang õuesõppe kasutamise võimalustele igapäevases õppe- ja kasvatustöös Tallinna lasteaedade näitel“ (2021) ja Irina Ossadtšaja bakalaureusetöö teemal „Õuesõppe rakendamist takistavad tegurid ja ohud lasteaiaõpetajate hinnangul kolme Narva lasteaia näitel“ (2022).

1. ÕUESÕPPE RAKENDAMINE LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuses

1.1. Õuesõppe mõiste ja sisu

Õuesõppe on õppimine ehedas, õppimist toetavas keskkonnas kõigi meeltega vahetult kogedes, oma kätega ise tehes ja kogetut teistele vahendades ning edasi õpetades (Raadik, 2009, lk 7). Õuesõppe on hea täiendus traditsioonilisele pedagoogikale. Traditsioonilises pedagoogikas on tegevused tavaliselt nelja seina vahel. (Brügge jt, 2007, lk 27) Õuesõppe hõlmab erinevaid mängu- ja õppetegevusi, mis toimuvad õues. Õppimine ja tegutsemine ehedas keskkonnas toetab lapse arengut. Peamine õuesõppe eesmärk on arendada suhet loodusega. John Dewey on öelnud: „Andke õpilastele midagi teha, mitte midagi õppida; ja tegemine on sellist laadi, et nõuab mõtlemist; tulemuseks on loomulik õppimine. (Tapestry veebileht, 2022)

Friedrich Fröbel oli saksa aktiivsuspedagoog, kes oli mõiste „lasteaed“ kasutuselevõtja. Ta uskus, et lapsed peaksid õppima sensoorsete kogemuste, mitte ainult sõnade seletamise kaudu. Tänu õuesõppele saab laps tunda õppida erinevaid probleeme ning seda, kuidas neid lahendada, nt kliimamuutused, toit, loodus. (The Outdoor Playbook veebileht, i.a.) Õuesõpet saab lõimida kõikide valdkondadega. Michi Saagiig Nishnaabegi õpetlane Leanne Betasamosake Simpson on öelnud „Maa on meie parim õpetaja“ (The Outdoor Playbook veebileht, i.a.). Lasteaialapsed õpivad kõige paremini lõimitud tegevuste kaudu, sama oluline on ka vaba mäng. On hea, kui lasteaias on olemas õppeaed, kus saab kõiki meeli kasutada, erinevad takistusrajad ning läheduses olevad matkarajad, nt õuealal, veekogu ääres jne. (Lasteaed veebileht, 2021)

Tuntud Hollandi filosoof ja pedagoog J. A. Comenius lähtus põhimõtetest - inimene on looduse osa ning tuleb võimalikult palju pakkuda kõigile meeltele - nähtavat silmailu, kuuluvat kõrvale, lõhnavat ninale, maitsvat keelele ja kombitavat sõrmedele. Jean-Jacques Rousseau on tõdenud, et meelte harjutamine ei ole ainult nende tarvitamine, vaid nende kaudu õigesti õppimine. (Raadik, 2009, lk 8)

1.2. Õuesõppe viisid ja meetodid

Kolm tüüpilisemat õppeviisi on domineeriv, aktiivne ja passiivne ning tavaliselt on need omavahel segunenud. Domineeriva viisi puhul domineeritakse vähem või rohkem teadlikult looduse üle. Aktiivse viisi puhul kasutatakse lähedal olevat maastikku loodusturismi arendamiseks. Passiivse viisi puhul lähtutakse loodusmaastikust, kuid siin ei muudeta loodust. Ümbritsevat loodust pigem soovitakse kaitsta. (Brügge jt, 2007, lk 20-22)

On oluline, et iga laps viibiks, õpiks ja tegutseks aeg-ajalt ehedas keskkonnas. Õpetaja ülesandeks on otsida vahendeid ja võimalusi õuesõppe läbiviimiseks. Õues tegutsemise jaoks on olemas palju meetodeid. Enamkasutatavad õuesõppe meetodid on vaatlus ja avastusõpe, õppekäigud ja -rajad, õppe- ja rollimängud. (Vihman, 2016, lk 12)

Vaatluse ja avastusõppe kaudu saab laps tundma õppida loodust ja kodulugu. Vaatluse käigus õpib laps tähelepanu koondama, võrdlema, analüüsima ja sünteesima, selle kaudu arendab laps mõtlemist. (Vihman, 2016, lk 12) Avastusõpet kasutatakse põhiliselt loodusteaduste õppimisel, kus probleemide uurimuslik lahendamine toetub õpilaste õigesti püstitatud küsimustele ja oletustele ning loodusteaduslikule meetodile. Avastusõpe kui metoodika on ühelt poolt indiviidi loomupärase uudishimu toetamine ja innustamine, teisalt aga teadlikult kavandatud õpetamisstrateegia, mis ajendab õpilasi uusi teadmisi ja oskusi omandama. (Jaani jt, 2013)

Avastusõppes on olulised kogemused ja nende põhjal järelduste tegemine. Tähtis on ka õpitu kasutamine erinevates situatsioonides, aktiivne osalemine, sisemine motiveeritus, huvi õpitava vastu, küsimuste tekkimine ja esitamine ning loodusteadusliku meetodi kasutamine. (Jaani jt, 2013) Vaatlusõppes osalevad järgmised meeled: nägemine, kuulmine, kompimine, haistmine. Nende kaudu tekib tunne, kujuneb arusaamine ning saadakse teadmisi, kogemusi või emotsioone. Seega vaatlus ei ole vaatamine, kuulamine, puudutamine, nuusutamine ega maitsmine, vaid see on nägemine, kuulmine ja tunne. (Vihman, 2016, lk 13)

Õppekäik on meetod, tänu millele saab igapäevaelu varem õpituga seostada. Õppekäik võib olla teemat ettevalmistav või teemat kokkuvõttev. Enne õppekäigule minemist on oluline teemat tutvustada, teha sissejuhatus, kirja panna eesmärgid, ülesannete seletamine. Oluline on kasvatuslik eelseletus (kuidas käituda, mida tohib teha, mida mitte). (Vihman, 2016, lk 13) Õppekäigul ei tohi lapsed jääda passiivseteks kuulajateks, vaid nad peaksid täitma konkreetseid

ülesandeid. Õppekäigule järgneb kokkuvõtete tegemine, õuetunni analüüs ja järelduste tegemine. (Masing jt, 2001, lk 9) Õpperajad on universaalseks keskkonnateadlikkuse tõstmise viisiks nii noortele kui ka täiskasvanutele. Rajad võivad olla erinevad. Erinev võib olla läbijatele ka raja emotsionaalne mõjuvus ja väärtus eri aastaaegadel. Praeguseks on Eestis umbes 100 õpperada, mis on rajatud RMK, looduskeskuste ja kohalike omavalitsuste poolt. Lisaks neile on väiksemad õpperajad. (Vihman, 2016, lk 13)

Õppemäng võimaldab ühendada koolieelse ea kaht tähtsat tegevusala – õppimist ja mängu. Mänge saab liigitada kaheks: loovmänguks ja reeglitega mänguks. Loovmäng kujutab laste omapäraselt loomingut, lapsed saavad ise valida omale mängu teema, rolli, vahendid. Mängu sisu areneb laste soovi järgi. Sellistes mängudes arendatakse süžeed vastavalt oma teadmistele, huvidele ja fantaasiale. Loovmängudes matkivad lapsed tavaliselt täiskasvanuid. Loovmänge saab täiskasvanu kaudselt juhtida. Ta saab anda mänguvahendeid, rikastada laste teadmisi ja muljeid, viies läbi arutelu väljaspool mängu. (Iqbal jt, i.a.) Valmismäng on kindlaksmääratud sisu ja vajalike reeglitega. Mängus on tegutsemise järjekord ning mängu eesmärgiks on arendada lapse vaimseid, kehalisi ja muusikalisi võimeid läbi erinevate õppe-, liikumis- ja laulumängude. Läbi selliste mängude õpivad lapsed reguleerima oma käitumist ja sihipäraselt tegutsema. (Vee, 1979, lk 4-9)

1.3. Õuesõppe vajalikkus

Õuesõpet on vaja lapse mitmekesiseks arendamiseks. Selleks, et laps ei liiguks ainult „kastist kasti“ – toast autosse, autost tuppa jne, on hea teha õuesõpet ehedas keskkonnas. Ka „kastist kasti“ liikumine on lapse arengu jaoks, kuid seal puudub värske õhk, elus loodus ja ehe keskkond, kus on tegelikult palju võimalusi lapsel ise katsetada, luua, välja mõelda. Peab mõtlema selle peale, et inimene on üks osa loodusest ning arvestama sellega, et looduse rütmist me väljuda ei saa. (Raadik, 2009, lk 7) Laps peab viibima iga päev sõltuvalt ilmastikutingimustest 1 – 2 korda õues. Lapse õues viibimise aeg sõltub välisõhu temperatuurist ja tuule kiirusest ehk tegelikult toimivast välisõhu temperatuurist (tuule-külma indeksist). (Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale, 2010, §14).

Selleks, et me saaksime loodusega lähedasemaks ja sõbraks, peame oskama piire tunnetada. Seega on vajalik juba varakult lapsele turvalist käitumist, säästlikku ja loodushoidlikku eluviisi kujunemist õpetama hakata. Seda kõik saab teha õuekeskkonnas, sest laps saab õppida ehedas kohas, kus saab teada, mis on lubatud, mis mitte ja mis tagajärjed sel tegevusel lõpuks on. Looduskeskkonnas õppimisel on vaja lapses tekitada huvi - laps peab teada saama, millal, kus ja miks läheb tal õpitut vaja. Läbi õuesõppe on see kõik võimalik, sest ehedas keskkonnas õppimise kaudu saab laps rakendada avastus-, probleem- ja aktiivõpet ning lõpuks saab laps oma küsimustele vastused. Laps oskab oma teadmisi ja oskusi päris elus rakendada. (Raadik, 2009, lk 7) Nagu ütles John Lubbock: "Maa ja taevas, metsad ja põllud, järved ja jõed, mägi ja meri on suurepäraseks koolimeistrid ja õpetavad meile rohkem, kui me kunagi raamatutest õppida suudame." (Growing Wild Forest School veebileht, i.a.).

Eiseni (2021) uuringus selgus, et suurem osa lasteaiaõpetajatest arvab, et õuesõppe on lasteaias vajalik. Lasteaegades tegutsevad pedagoogid, kes võimaldavad õuesõppe keskkonda kasutada nii praktilisteks tegevusteks kui ka teadmiste omandamiseks katsete, märkamise, jälgimise, uurimise, maitsmise ja nuusutamise kaudu. (Eisen, 2021)

1.4. Õuesõppe rakendamine

Õuesõpe on hea õppevahend, mis toetab kõiki valdkondi. See aitab luua erinevaid sidemeid: sotsiaalseid, kultuurilisi ja loodussidemeid. Toetama peab kogemuslikku õppimist ja refleksiooni selleks, et lapsel oleks hea suhe loodusega. (Tapestry veebileht, 2022) Iga õpetaja ei ole õuesõppega suur sõber ning põhjuseid võib olla mitu, nt vähene teadlikkus, hea koha puudus jne. Selleks, et proovida rakendada õuesõpet ka oma töös, on õpetaja kõige tähtsamaks ülesandeks kujundada laste väärtushinnanguid. Ainult teadmiste edasi andmisest ei piisa. Oluline on lapsele õpetada kodumaa armastust läbi kodukoha looduse, kultuuri ja ka ajalooliste paikade. On vaja meeles pidada, et õuesõpe pakub palju emotsioone mitte ainult lastele, vaid ka täiskasvanutele. Selle kaudu saavad lapsed sotsiaalse käitumise kogemusi, areneb koostööoskus ning nimetatu on tähtis emotsionaalse intelligentsuse arendamisel. (Raadik, 2009, lk 7)

Õuesõppe oluliseks eesmärgiks on säästliku ja loodushoidliku eluviisi õpetamine. Rühmaruumis ei saa seda päris tegevustega õpetada, laps saab vaid teoreetilisi teadmisi. Selleks, et õpetaja saaks lastele looduse kohta teadmisi ja kogemusi edasi anda, peab olema veendunud järgmises:

- Oleme kõik üks osa loodusest.
- Looduses on kõik omavahel lahutamatult seotud.
- Loodus on inimese elu ja tervise allikas.
- Loodusega suhtlemine nõuab tarkust, mõistuse ja südame koostööd.
- Loodus on meie kõigi ühisvara ning seda tuleb säästa ja kaitsta. (Raadik, 2009, lk 8)

Nende kõikide eesmärkide saavutamiseks on vaja lõimida kõiki valdkondi - mina ja keskkonda, keelt ja kõne, matemaatikat, kunsti, liikumist ja muusikat (Raadik, 2009, lk 8).

Tavapärasest rühmaruumist väljumisel on suur ja tugev mõju nii õpetajale kui lastele. Tänu ehedale keskkonnale on õppimisel palju rohkem võimalusi. Lastel on vaja õppida meie kaasaegses ja kiiresti muutuv maailmas selleks, et nad oleksid võimelised lahendama elulisi probleeme. (The Outdoor Playbook veebileht, i.a.)

Õuesõpet saab lõimida kõikide valdkondadega. Mida rohkem on tegevuses erinevaid valdkondi, seda rohkem saavad lapsed oma meeli kasutada. Rõkalova (2020) uuringus selgus, et õuesõpet lõimitakse erinevate valdkondadega. Põhilised valdkonnad, mida õuesõppega lõimiti olid üldoskused, mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika ning kunst. Tegevustes lõimiti üldiselt järgmisi ainevaldkondi- üldoskused, mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika ning kunst. (Rõkalova, 2010) Muusika: erinevate loodushäälte kuulamine, looduslike vahenditega helide tekitamine. Taoline tegevus on emotsionaalne, loov, lõbus. Kunst: looduslikust materjalist erinevate loomade/lindude meisterdamine. Liikumist saab rakendada koos muusikaliste tegevustega. Matemaatikategevusi saab õues hästi teha läbi erinevate õppemängude, võrdluste jne. (Lasteaed veebileht, 2021)

1.5. Õuesõppe läbiviimist toetav keskkond ja ohud õuesõppes

Õpikeskkond on õppimist mõjutavate tegurite kooslus: õppemeetodid, õppevahendid, kaasõppurid, õpperuumid, virtuaalne keskkond jm, mis tähendab, et esil on õppimise tingimused, mitte protsess (Aava jt, 2020, lk 708). Õues õppimine ja mängimine pakub ainulaadseid võimalusi arendada laste oskusi varajases eas (Kováčová, 2008). R. Kaplani ja S.

Kaplani (1984) uuringus selgus, et lühiajalistel käikudel loodusesse on lõõgastav mõju, millega kaasneb rahulolu nii tööl kui ka vabal ajal. Mida suuremad on lasteaedadel looduslikud õuealad, seda rohkem armastavad lapsed õues viibida. Tänu sellele paraneb ka mängukvaliteet. (Szczepanski, 2012, lk 28)

Õues õppimine tagab liikumist võimaldava õpikeskkonna, kus keha paneb tööle mõtte (Brügge jt, 2007, lk 28). Mängulise tegevuse kaudu väärtustab laps keskkonnahoidlikku mõtteviisi, märkab nähtusi ja muutusi looduses ning mõistab looduses valitsevaid seoseid ja seaduspärasusi. Lasteaiaõpetaja ülesandeks on pakkuda kogemusi, kavandada ja korraldada mitmekesiseid tegevusi nii, et laps saaks ise aktiivselt neis osaleda ning ise teadmisi omandada. Täiskasvanu suunab märkama, pakub kogemise võimalusi, tekitades lastes eduelamust. (Sirp jt, 2013, lk 9)

Täiskasvanud panustavad samaaegselt laste turvalisusesse ja kujutavad endast suurimat piirangut lapse kokkupuutel riskide ja väljakutsetega, mis lõppkokkuvõttes on nende arengule kasulikud (Sandseter & Sando, 2016, lk 179). Igas lasteaias võivad olla erinevad takistused ja ohud õuesõppe läbiviimiseks. Põhjuseid võib olla mitmeid, nt lasteaiaõpetajatele ei meeldi õues olla. Nad ei tunne end õues turvaliselt, lapsed on harjunud pigem siseruumidega. Üheks takistuseks on see, et õpetajad ei tea, kuidas hinnata tegevusi õues. Inglismaa ja Taani lasteaiaõpetajad on harjunud, et nad peavad õues olema ning nad peavad ka vastavalt riietuma. (Andreasen jt, 2008, lk 65-66) Kõige sagedamini mainitud takistuseks on aeg. Õpetaja tunneb kurnatust, mis tuleneb keerukate õppimisnõuete mahutamisest tihedasse päevakavasse. (Broda, 2011) Õuesõppetundide planeerimist peetakse keerukamaks kui tavaliste tundide planeerimist ja õpetajad teatasid ajakulust, mis tulenes suurenenud välistest ainekavade muudatustest (Rickinson, 2004, lk 36). Lasteaiaõpetajatele ei meeldi palju õuesõpet läbi viia, sest haigestuda võivad nii lapsed kui õpetajad. Neile ei meeldi ka külm, liiga kuum, tuuline ja/või vihmane ilm. Ka lapsevanemad muretsevad selle pärast, kui lapsed tegutsevad sellise ilmaga väljas, kardetakse, et lapsed jäävad ruttu haigeks. Lisaks toodi välja, et õues on lapsi keeruline kontrollida ning märgiti, et lapsed saavad mustaks ning peale õues viibimist tuuakse palju liiva siseruumidesse. (Erdem, 2018, lk 209-210) Lasteaiaõpetajate poolt on takistustena välja toodud ka seda, et ei ole piisavalt töötajaid, ei ole rahalisi ressursse õueala arendamiseks ja lapsevanemad ei toeta laste õuesõpet (Andreasen jt, 2008, lk 72-73).

Lapsed õpivad läbi katsetamise, komistamise, ebaõnnestumiste, kuid takistuste ületamine aitab neil kaasa individuaalses ja sotsiaalses õppimises ning võimalikud võidud on pingutusi väärt (Plumert & Schwebel, 1997).

Norra ja Suurbritannia teadlased määratlesid riskantsete mängude kategooriad:

- 1) Mängimine suure kõrgusega (vigastusoht kukkumisel);
- 2) Suure kiirusega mängimine (kontrollimatu kiirus ja tempo, kokkupõrke võimalus);
- 3) Ohtlike elementidega mängimine (kus võib millegi sisse kukkuda, mis põhjustab vigastusi);
- 4) Karmid mängud, kus lapsed saavad üksteist vigastada;
- 5) Löömismängud;
- 6) Mängud, kus lapsed võivad ära eksida. (Kleppe jt, 2017)

On oluline tähelepanu pöörata turvalisusele. Samuti on tähtis vältida laste vigastuste tekkimist, kuid küsimus on selles, kui palju peaks laste mängu piirama. (Sandseter & Sando, 2016, lk 196) Enamik õpetajaid tunnevad siseruumides pedagoogilist lähenemist ning õuesõppe realiseerimine roheluses eeldab uue õpikeskkonna pedagoogiliste võimaluste avastamist. See nõuab ka õpetajate didaktiliste pädevuste ja õppetöö nõudmiste ületamist. (Van Dijk jt, 2019) Lehte Tuulingu, Aino Ugaste ja Tiia Õuna uuringus (2015) selgus, et õuesõppe läbiviimise takistusteks on oskuste ja teadmiste vähesus, töömahukas tegevuste ettevalmistamine ning õpetajatel ei ole soovi õuesõpet läbi viia. Lisaks selgus, et takistavaks teguriks on väliklassi, varjualuse ja mänguväljaku puudus. (Tuuling jt, 2015, lk 24)

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1. Uurimistöö eesmärk ja küsimused

Uurimistöö eesmärk on välja selgitada kui sageli kasutavad lasteaiaõpetajad õuesõpet ning milliseid takistavaid aspekte ja ohutegureid nad tunnetavad õuesõppe kasutamisel lõimitud õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel Tallinna Haabersti linnaosa näitel.

Uurimistööle püütakse vastused saada järgmistele küsimustele:

- Kui tihti kasutavad lasteaiaõpetajad Haabersti lasteaedades õuesõpet?
- Milliste valdkondade eesmärkide saavutamiseks kasutavad lasteaiaõpetajad õuesõpet kõige sagedamini ja miks?
- Millised võimalused ja vahendid on lasteaiaõpetajatel õuesõppe läbiviimiseks?
- Millest tunnevad lasteaiaõpetajad puudust õuesõppe kasutamiseks õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel?
- Milliseid ohutegureid tunnetavad lasteaiaõpetajad õuesõppe kasutamisel?

2.2. Uurimismeetodi valik ja kirjeldus

Empiirilises uurimuses kasutatakse kvantitatiivset lähenemisviisi. Empiirilised andmekogumismeetodid on nt vaatlus, intervjuu ja küsimustike kasutamine (Virkus, 2010). Kvantitatiivset uurimust iseloomustavad tunnused on saada võimalikult palju objektiivseid empiirilisi andmeid täpselt piiritletud objektide kohta, koguda uurimismaterjali standardiseeritud ankeetide abil (Virkus, 2010).

Andmete kogumise meetodiks on ankeetküsitlus. Küsimustik sisaldab 25 küsimust. Küsitlus on hea vahend andmete kogumiseks paljudelt inimestel korraga ning küsimusi saab koguda standardiseeritult (Beilmann, 2020). Küsimustik edastatakse lasteaedade direktoritele, kes omakorda edastavad selle oma maja pedagoogidele. Küsimustik on tehtud Google Forms keskkonnas, tänu millele saavad vastajad jääda anonüümseteks. Anonüümsus võimaldab avaldada enda kohta käivat informatsiooni nagu parasjagu vajalikuks peetakse. See vähendab hirmutunnet võimalike tegevuste ja tagajärgede suhtes. (Peaasi veebileht, i.a.)

Valikvastustega küsimuste analüüsimiseks kasutati andmetöötlusprogrammi Microsoft Excel, kus olid koostatud saadud andmete põhjal diagrammid. Avatud küsimuste analüüsimiseks

kasutati kirjeldavat sisuanalüüsi. Avatud küsimuste vastuseid analüüsiti programmiga Microsoft Word.

Saadud andmete analüüsimisel kasutati Microsoft Excelit ja Microsoft Wordi. Töös kasutati tulpdiagramme ning kirjeldavat statistikat.

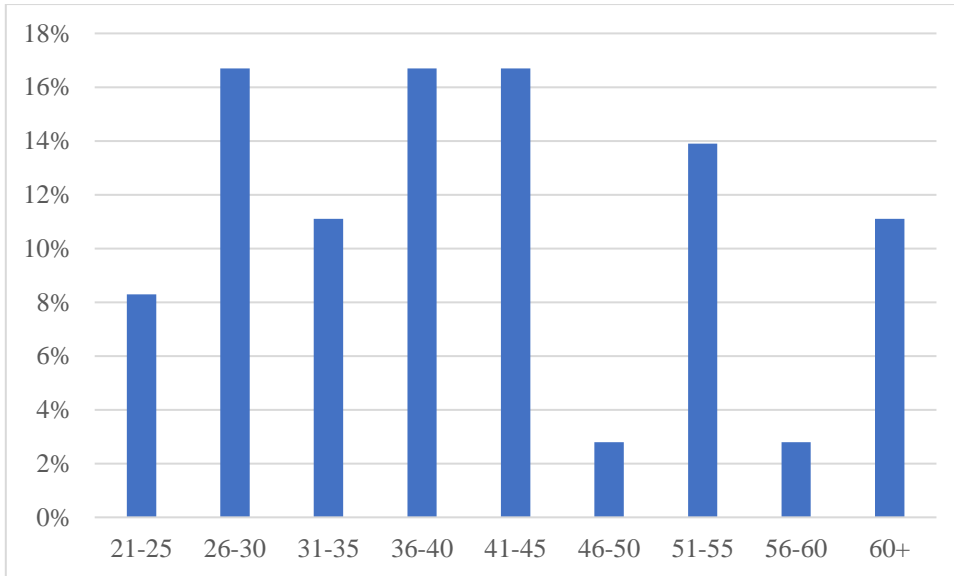
2.3. Valimi moodustamine ja kirjeldus

Uurimistöös kasutati tõenäosuslikku valimit. Eesmärk oli välja selgitada ühe Tallinna linnaosa õpetajate arvamus ja kõigil vastava piirkonna lasteaiaõpetajatel oli võrdne võimalus valimisse sattuda, seega on tegu lihtsa juhuvalikuga (Rämmer, 2014).

Uurimus viidi läbi Tallinnas, Haabersti linnaosa lasteaedades. Lasteaia direktoritele saadeti ankeetküsimustik selleks, et uurida õpetajate takistusi õuesõppe kasutamise kohta. Tallinnas on kokku 125 munitsipaallasteaeda, nendest 78 on eesti, 28 on vene ning 19 eesti/vene õppekeelega. Haaberstis asuvad 10 lasteaeda, millest 6 on eesti, 2 on vene ning 2 on eesti/vene õppekeelega. (Tallinna haridusamet veebileht, i.a.)

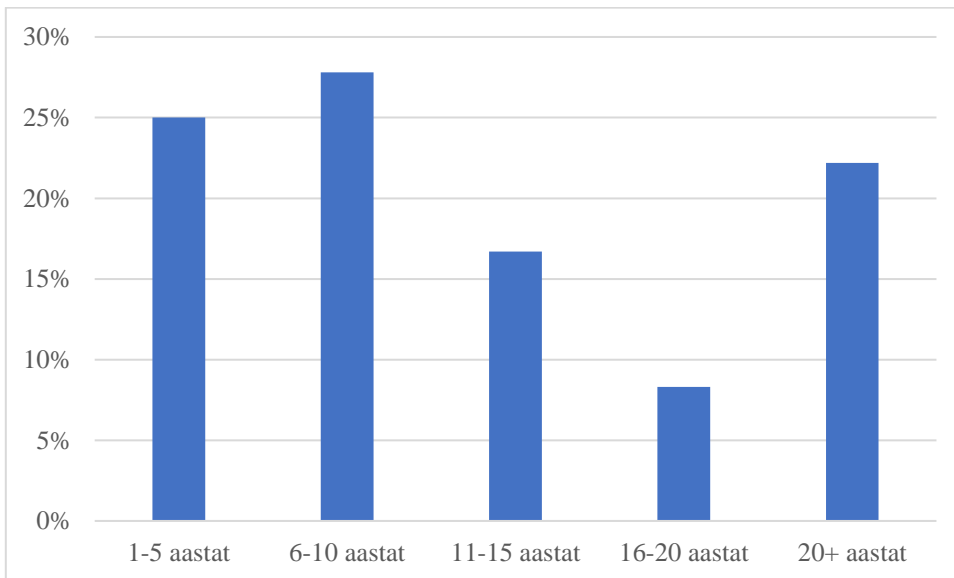
Vastuste saamiseks koostati Google Forms keskkonnas elektrooniline küsimustik. Küsimustik koosneb 25 küsimusest, neist 11 on valikvastustega. Valikvastustega kolmel küsimusel oli vastusevariandiks „Muu“, kus vastaja sai kirjutada enda jaoks sobivama vastuse. Avatud küsimusi oli 14 ning vastajad said seal oma arvamust avaldada. Küsimustikule oli aega vastata kaks nädalat. See saadeti direktoritele 13.03.2023 ning aega oli vastata kuni 26.03.2023. Peale seda hakati saadud vastuseid analüüsima, tegema järeldusi ja kokkuvõtet.

Vastanud lasteaiaõpetajatest oli võrdselt 16,7% vanuses 36 - 40 aastat, vanuses 26 - 30 aastat ja vanuses 41 – 45 aastat. Vastanud õpetajatest 13,9% olid vanuses 51 – 55 aastat ja võrdselt 11,1% vanuses 60+ aastat ja vanuses 31 – 35 aastat. Vastanud õpetajatest 8,3% oli vanuses 21 – 25 aastat ja võrdselt 2,8% oli vanuses 56 – 60 ja 46 – 50 aastat (Joonis 1).

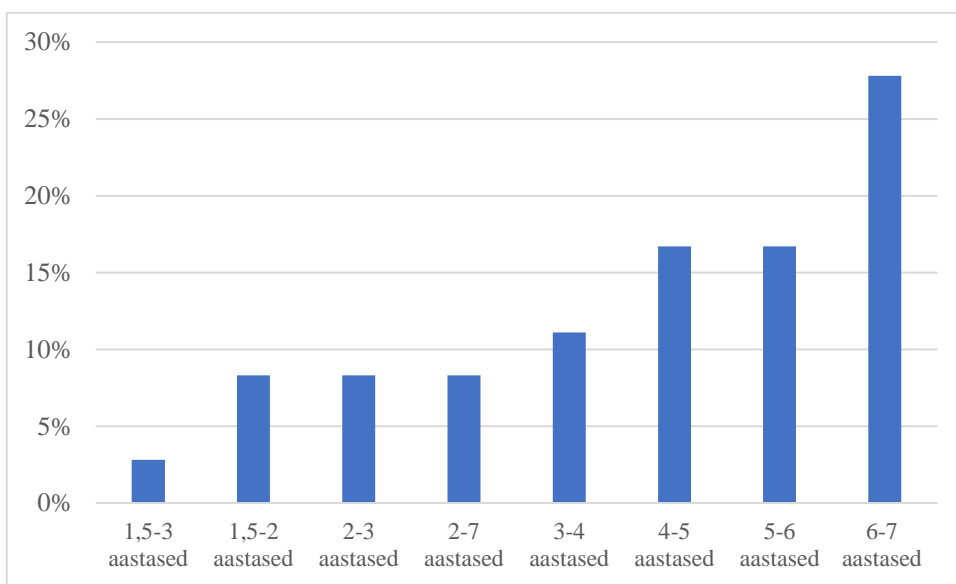
Joonis 1. Lasteaiaõpetajate vanus

Vastanud lasteaiaõpetajatest 27,8% on lasteaiast töötanud 6 – 10 aastat, 25% on töötanud 1 – 5 aastat. Vastanud lasteaiaõpetajatest 22,2% lasteaias töötanud 20+ aastat, 16,7% 11 – 15 aastat ning 8,3% on töötanud 16 – 20 aastat (Joonis 2).

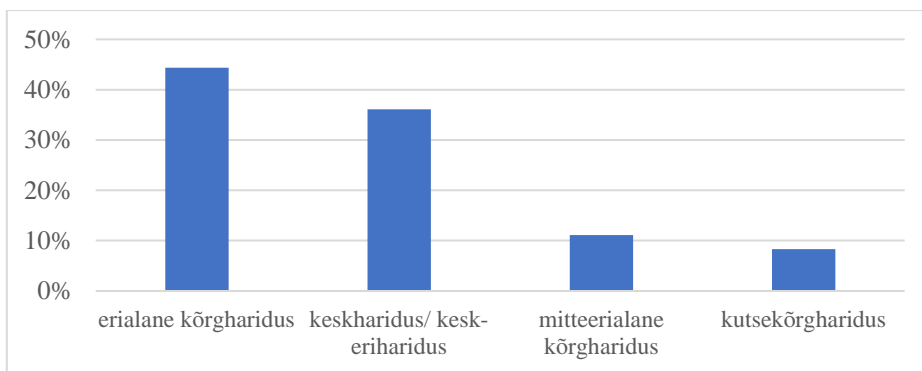
Joonis 2. Lasteaiaõpetajate tööstaaž

Lasteaiaõpetajad said märkida, mis vanuses lapsed nende rühmas käivad. Vastanud lasteaiaõpetajatest 2,8% käivad rühmas lapsed vanuses 1,5 – 3 aastat. 8,3% õpetajatel käivad lapsed vanuses 2 – 7. Lapsed vanuses 1,5 – 2 aastat on 8,3% lasteaiaõpetajatel ning sama paljudel, 8,3% lasteaiaõpetajatel, on rühmas 3 – 4 aastased lapsed. 11,1% õpetajatel käivad rühmas 2 – 3 aastased lapsed ning 16,7% õpetajatel on rühmas 5 – 6 aastased lapsed. Lapsed vanuses 4 – 5 aastat on 16,7% vastanud lasteaiaõpetajatel. Kõige rohkem on uuringus osalenud õpetajate rühmades lapsi vanuses 6 – 7 aastat ning see moodustab 27,8% kogu vastustest.

Joonis 3. Laste vanus

Erialane kõrgharidus on 44,4% õpetajatel. Keskhariidus/ kesk-eriharidus on 36,1% lasteaiaõpetajatel. Mitteerialane kõrgharidus on 11,1% vastanud lasteaiaõpetajatel ning kutskõrgharidus on 8,3% vastajatel (Joonis 4).

Joonis 4. Lasteaiaõpetajate haridustase

2.4. Uurimisprotseduuri kirjeldus

Esimest korda kirjutati Tallinna Haabersti lasteaegade direktoritele kiri 13.03.2023. Kirjas oli autori lühitutvustus, bakalaureusetöö teema ja eesmärk. Direktoritele saadetud kirjas oli palve saata ankeetküsimustik oma maja lasteaiaõpetajatele. Nädala pärast saadeti meeldetuletuskiri. Kuna selleks ajaks oli vastuseid vähe, saadeti üks meeldetuletus veel nelja päeva pärast. Viimane meeldetuletuskiri saadeti direktoritele 23.03.2023. Kahe nädala jooksul tuli ainult 36 ankeeti vastustega tagasi.

Vastused saadi seitsme lasteaia töötajatelt. Vastused saadi järgmistest lasteaedadest:

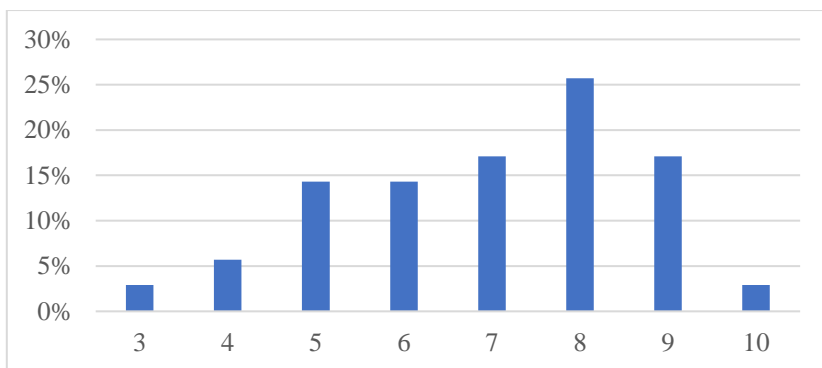
- 2,8% Tallinna Lasteaed Naksitrallid, millele vastas üks õpetaja;
- 5,6% Tallinna Lasteaed Karikakar, millele vastasid kaks õpetajat;
- 5,6% Tallinna Lasteaed Pääsusilm, millele vastasid kaks õpetajat;
- 5,6% Tallinna Rukkilille Lasteaed, millele vastasid kaks õpetajat;
- 11,1% Tallinna Nurmenuku Lasteaed, millele vastasid neli õpetajat;
- 16,7% Tallinna Meelespea Lasteaed, millele vastasid kuus õpetajat;
- 52,8% Tallinna Lasteaed Vikerkaar, millele vastasid 19 õpetajat.

3. UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS

3.1. Õuesõppe kasutamise praktika

Suurema osa lasteaiaõpetajate jaoks tähendab õuesõppe õues õppimist ning nii arvasid 19 õpetajat. Lisaks vastasid neli lasteaiaõpetajat, et õues saab läbi viia lõimitud õppetegevusi ning selleks saab kasutada loodust ja õueala. Ühe lasteaiaõpetaja arvates saab läbi õuesõppe end pidevalt täiendada ja lisaks ka laste silmaringi laiendada. Ühe lasteaiaõpetaja jaoks on õuesõppe koht, mis aitab lapsel õppida ja kasutada kõiki meeli. Vähemalt viie õpetaja jaoks saab tänu õuesõppele palju erinevaid mängu mängida, nt liikumis- ja õppemänge ning vähemalt viie lasteaiaõpetaja jaoks tähendab õuesõppe matkamist, avatud tundide läbiviimist, uurimist, avastamist, katsetamist, vaatlust. Kahe lasteaiaõpetaja jaoks tähendab õuesõppe õppekäike. Ühe lasteaiaõpetaja jaoks tähendab õuesõppe tegevuste läbiviimist looduslikke materjalidega. Kahe lasteaiaõpetaja jaoks tähendab õuesõppe jalutuskäike ja matku looduses. Üks lasteaiaõpetaja vastas, et läbi õuesõppe kujuneb lastel orienteerumisoskus vastavas keskkonnas.

Lasteaiaõpetajad said oma teadmisi ja oskusi seoses õuesõppega skaalal ära märkida. Skaalal olid numbrid 1-10 ning 1 tähendas, et teadmisi ja oskusi on pigem vähe ning 10 tähendas, et teadmisi ja oskusi on palju. 2,9% vastanutest arvasid, et nendel on teadmised ja oskused seoses õuesõppega 10 palli süsteemis kohal 3. Vastanud lasteaiaõpetajatest 5,7% arvasid, et nende teadmised on kohal 4. Õpetajatest 14,3% arvasid, et nende teadmised on 10 palli süsteemis kohal 5. Vastanud lasteaiaõpetajatest 14,3% märkisid, et nendel on teadmised ja oskused 10 palli süsteemis kuuendal kohal. Vastanud lasteaiaõpetajatest 17,1% märkisid end skaalal seitsmendale kohale. Skaalal märkisid number kaheksa 25,7% kogu vastanud lasteaiaõpetajatest. Skaalal üheksa märkisid 17,1% vastanud lasteaiaõpetajatest. Vastanud lasteaiaõpetajatest 2,9% märkisid skaalal number 10 (Joonis 5).

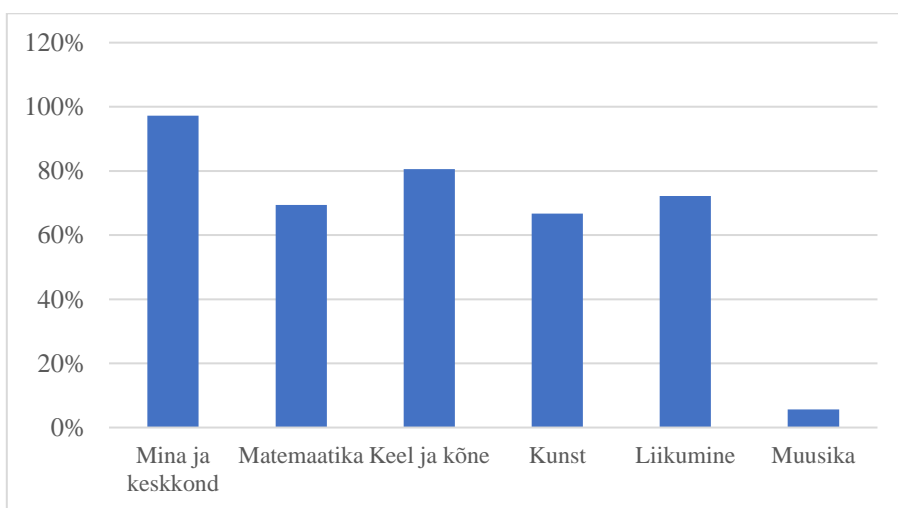
Joonis 5. Lasteaiaõpetajate teadmised ja oskused

Lasteaiaõpetajatel oli võimalus mõelda selle peale, kui tihti nemad õuesõpet läbi viivad. 41,7% vastanud lasteaiaõpetajatest viivad läbi õuesõpet 1 – 2 korda kuus ning 25% vastanutest viivad õuesõpet läbi 3 – 4 korda kuus. Vastanud lasteaiaõpetajatest 13,9% viivad õuesõpet läbi 5 – 6 korda kuus. 5,6% lasteaiaõpetajatest vastasid, et nemad viivad õuesõpet läbi iga päev ning 2,8% vastajatest teevad õuesõpet sügisel ja kevadel rohkem, suvel on peaaegu kõik tegevused õues ning talvel on õuesõpet pigem vähem, 1 – 2 korda kuus. 2,8% lasteaiaõpetajatest vastasid, et talvel nad viivad õuesõpet läbi väga vähe, sügise alguses ja kevade tülles keskmiselt kord nädalas ehk 4 – 5 korda kuus. Lasteaiaõpetajatest 2,8% vastasid, et nemad ei vii õuesõpet läbi iga kuu ning 2,8% vastasid, et nende jaoks on kõik aastaajast. 2,8% lasteaiaõpetajatest ei ole siiani veel õuesõpet läbi viinud.

Lasteaiaõpetajatel oli võimalus põhjendada oma vastust. Vähemalt 14 vastanud õpetajatest vastasid, et neile meeldib õuesõpet läbi viia, kuna see on huvitav mitte ainult lastele, vaid ka endale. Samuti märgiti, et kuna õues käiakse lastega iga päev, siis oleks patt mitte ära kasutada õuekeskkonda mõne teema omandamiseks. Lisaks sellele saab tavapärase jalutuskäikude ajal teha erinevaid vaatluseid, jutustada ilmast ja ümbritsevast. Talvisel perioodil viiakse õuesõpet vähem läbi, sest palju on ilmastikust ning riietusest. Paksude kinnastega on ebamugav katsuda, ka kohmakate talveriietega on lastel halb liikuda. Seevastu kevadel ja suvel viiakse õuesõpet läbi pea iga päev, sest õues ollakse kauem ning teemasid, mida lõimida õuesõppega, on palju. Mõni lasteaiaõpetaja vastas, et õuesõpet viiakse läbi väga vähe, sest lapsed on väikesed ning tähelepanu hajub kiiresti. Lisaks mainis ta, et lasteaia õuel käivad ehitustööd, mistõttu ei ole suuri võimalusi õuesõppe läbiviimiseks. Üks lasteaiaõpetaja ei soovi tihti õuesõpet läbi viia,

kuna tahab, et lapsed õpiksid vabategevusi ilma juhtimata. Veel mainis üks lasteaiaõpetaja, et tema on alustav õpetaja ning selle tõttu ei ole ta jõudnud õuesõpet rakendada.

Kõige sagedamini kasutatakse õuesõpet Mina ja keskkond valdkonna eesmärkide lõimimiseks. Seda kasutavad 97,2% lasteaiaõpetajatest. Populaarsuselt teisel kohal oli Keel ja kõne valdkonna eesmärkide lõimimine. Seda kasutavad 80,6% kõikidest vastanutest. Matemaatika valdkonna eesmärke lõimivad 69,4% kogu vastanutest. Kunsti valdkonna eesmärke lõimivad õuesõppega 66,7% vastanutest. Liikumise valdkonna eesmärke lõimivad 72,2% vastanud lasteaiaõpetajatest ning 5,6% lõimivad õuesõppe tegevustesse Muusika valdkonda (Joonis 6).

Joonis 6. Valdkonnad, mille eesmärkide saavutamiseks kasutatakse õuesõpet

Üle poolte lasteaiaõpetajatest vastasid, et kõige rohkem nad lõimivad oma õuesõppe tegevustesse Mina ja keskkond valdkonda. Suurem osa lasteaiaõpetajatest lõimivad lisaks Mina ja keskkond valdkonnale ka Matemaatika ning Keel ja kõne valdkonnad, kuna need on omavahel tihedalt seotud ning nendeta ei saaks tegevusi läbi viia. Mõni lasteaiaõpetaja lõimib õuesõppe tegevustesse kõiki valdkondi. Soojemal ajal lisandub valdkondadest veel Kunst, sest siis on rohkem võimalusi lastel endal loovalt tegevustele läheneda ning lisaks on vaja erinevaid vahendeid õue organiseerida. Mõne lasteaiaõpetaja arvates annab kõiki valdkondi lõimida, sest õu on täis erinevaid ja põnevaid objekte ning pole olemas paremat kohta, kus õppida ja kõike kohe kogeda. Mõned lasteaiaõpetajad vastasid, et nemad lõimivad osadesse tegevustesse ka Liikumise valdkonda, sest õues on palju ruumi ja lapsed ei taha õues kuulata, vaid tegutseda.

Lisaks mainisid lasteaiaõpetajad seda, et lõimitud tegevused on lastele huvitavad ja arendavad. Vähesed õpetajad lisasid ka Muusika valdkonna tegevuste lõimimisse.

Paljud lasteaiaõpetajad vastasid, et neil on väga head võimalused õuesõppe läbiviimiseks. Neil on olemas õueala, kus saab õuesõpet teha ning vajadusel saavad nad lasteaia hoovist välja minna ja seal tegevusi läbi viia. Mõnel lasteaiaõpetajal on võimalus käia matkamas, jalutuskäikudel, tegutseda õppeaias. Lisaks vastasid lasteaiaõpetajad, et neil on olemas kõik võimalused, et õuesõpet läbi viia – koht, aeg, õppematerjalid, soov tegutseda, laste motiveeritus. Mõned lasteaiaõpetajad vastasid, et neil on olemas õuepaviljon, kus saab iga ilmaga tegevusi läbi viia. Mitmel lasteaiaõpetajal on võimalus käia Õismäe tiigi ääres õuesõpet läbi viimas, sest seal on palju võimalusi. Mõni lasteaiaõpetaja vastas, et võimalused on küll olemas, kuid pigem kõik jääb oskuste taha kinni. Osad lasteaiaõpetajad nentisid, et võimalusi saab ise valida ning nemad käivad erinevates parkmetsades.

Lasteaiaõpetajatel on pigem palju vahendeid õuesõppe läbiviimiseks. Paljud kasutavad õuesõppe läbiviimiseks lisamaterjale, nt pildimaterjal, digivahendid. Paljud lasteaiaõpetajad vastasid, et nendele pole vaja eraldi õuesõppe vahendeid, sest kogu materjali saab õuest otsida ja seda kasutada. Osad lasteaiaõpetajad kasutavad lasteaia hoovi peal olevat inventari: toole, laudasid, õuesõppe paviljone, hoovi peal asuvaid puid, põõsaid, roheala, taimekaste, liivakaste. Mõni õpetaja vastas, et nende jaoks on põhilised vahendid õuesõppe läbiviimiseks väikesed kivikesed, liiv, puuoksad, puulehed, käbid. Mõned lasteaiaõpetajad vastasid, et nemad saavad vahendid rühmaruumist vajadusel õue kaasa võtta ning see ei tekita nende jaoks probleemi. Osad lasteaiaõpetajad kasutavad õuesõppe läbiviimiseks luupe, et lastel oleks huvitavam ümbrust vaadelda.

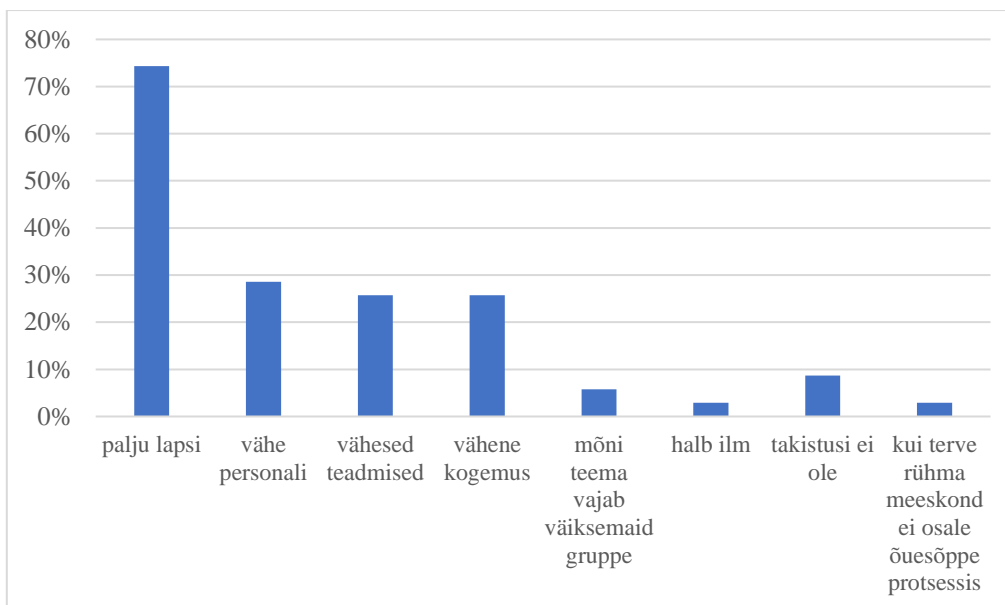
Lasteaiaõpetajad said kirjutada oma õuesõppe läbiviimise paikade kohta ja põhjendada oma vastuseid. Paljud lasteaiaõpetajad teevad tegevusi lasteaia territooriumil, sest ei ole vaja kaugele minna selleks, et õpetada lastele midagi põnevat. Lisaks käivad paljud Haabersti lasteaiaõpetajad õuesõpet tegemas Õismäe tiigi ääres, kuna see on lähedal ning seal on hea ja mugav tegevusi teha. Lisaks käiakse tegevusi tegemas ka Harku järve ääres. Osadel lasteaiaõpetajatel ei ole konkreetset kohta õuesõppe läbiviimiseks, vaid koht võib olla spontaanne, eriti kui minnakse jalutuskäikudele. Mõned lasteaiaõpetajad vastasid, et nemad viivad õuesõpet läbi õuesõppe klassis, kus nad saavad uurida erinevaid putukaid jms ning mõned

saavad kasutada lasteaia hoovi peal olevaid liigirikkuse tahvleid, kus on palju infot hoovi peal olevate taimede ja leiduvate putukate kohta. Osad lasteaiaõpetajad käivad lastega parkmetsades õuesõpet läbi viimas.

3.2.Ohud ja takistused õuesõppe kasutamisel õpetajate hinnangul

Suurema osa lasteaiaõpetajate jaoks on ohuteguriteks suur hulk lapsi, sest lapsed võivad ära joosta ja tegevusi on keeruline läbi viia, kui on vähe personali. Samuti vastati, et ohuteguriks on väljaspool lasteaia territooriumi kurjad koerad, kes võivad lapsi ehmatada ning muud ebameeldivad kohtumised, nt purjus inimesed, kes hakkavad lastega palju rääkima. Lisaks on ohuteguriks halb ilm, kui õues on liiga tugev tuul, siis nad ei ole huvitatud õuesõppe tegemisest. Lasteaiaõpetajate jaoks on ohuteguriks kogemuste puudumine ja ebakindlus. Nad ei saa olla kindlad selles, kas nad teevad õigesti või mitte. Lasteaiaõpetajad vastasid, et kui õuesõppe on planeeritud väljaspool lasteaia hoovi, kus on suurem liiklus, siis nemad kardavad, et lapsed ei suuda kuulata, tähelepanu koondada ja hakkavad karjuma. Lisaks tuleb liikluses olla eriti tähelepanelik ja liigelda tempos, mis on lastele sobilik. Osade lasteaiaõpetajate jaoks oli ohuteguriks see, kui tegevust tehakse väikestes gruppides, siis mida teevad samal ajal teised lapsed, kus nad on. Kui õuesõppe tegevuse jaoks tuleb liigelda ühistranspordiga, nt minnakse mere äärde, siis lasteaiaõpetajate jaoks on ohuteguriks ühistransporti sisenemine, väljumine ja ka lastele istekoha leidmine. Ainult mõnel vastanud lasteaiaõpetaja jaoks ei ole õuesõppe kasutamisel mingeid ohutegureid.

Suurem osa lasteaiaõpetajatest ehk 74% märkisid, et nende jaoks on suurimaks takistuseks see, kui on korraga palju lapsi, 29% märkisid - personali puudus. Samas 26% lasteaiaõpetajate jaoks on takistuseks väike kogemus õuesõppe läbiviimisel. 6% jaoks on takistuseks see, et mõni teema vajab väikeseid gruppe. Lisaks oli takistuseks halb ilm, mis ei soosi temaatilist õppimist ja see, kui kogu rühma meeskond ei osale õuesõppe protsessis. Takistused puuduvad 9% lasteaiaõpetajatel (Joonis 7).

Joonis 7. Lasteaiaõpetajate takistused õuesõppe läbiviimisel

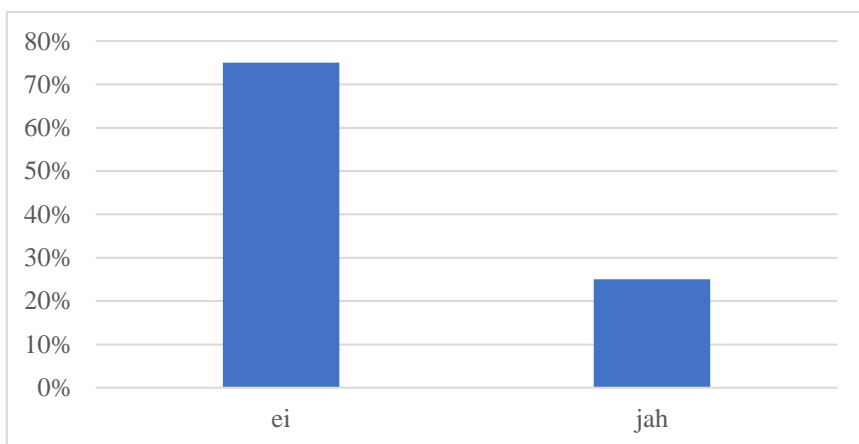
Lasteaiaõpetajad vastasid küsimusele, mida nemad saaksid teha, et vältida takistusi. Paljud lasteaiaõpetajad kaasaksid kogu rühma meeskonna, et tagada lastele turvalisus ning et tegevusi saaks paremini läbi viia. Takistuste vältimiseks on lasteaiaõpetajad jaganud lapsed väiksematesse gruppidesse, et oleks turvalisem tegevust läbi viia ning õpe oleks efektiivsem. Samuti on tähtis teha palju eeltööd, valida hea teema, et õuesõppe tegevuse läbiviimisel oleks kõigil, nii lastel kui lasteaiaõpetajatel, põnev ja huvitav. Osade lasteaiaõpetajate jaoks on oluline jälgida ilmateadet ja vastavalt sellele planeerida tegevusi õue. Mõned lasteaiaõpetajad kaasaksid võimalike takistuste vältimiseks tegevustesse ka lapsevanemaid ja vajadusel teiste rühmade pedagooge. Lisaks vastati, et olla kindlam selles, et õuesõppe jooksul ei tuleks mingeid takistusi, on hea vaadelda kolleegide tegevusi ja selle põhjal teha järeldusi, mida peaks tulevikus tegema, et takistusi ei oleks. Lasteaiaõpetajate jaoks on tähtis osaleda koolitustel ja ennast harida, samuti on oluline otsida internetist rohkem õuesõppe kohta. Lasteaiaõpetajate jaoks on oluline proovida kasutada õuesõpet rohkem, mitte jääda oma mugavustsooni.

Lasteaiaõpetajatel oli võimalus mõtiskleda selle üle, millest nad tunnevad puudust seoses õuesõppe läbiviimisega. Paljud lasteaiaõpetajad ei tunne mitte millestki puudust. Mõned lasteaiaõpetajad tunnevad puudust ideedest, kogemustest ning koolitustest. Samuti vastasid lasteaiaõpetajad, et nende jaoks on oluline, et keegi juhendaks neid. Lasteaiaõpetajate jaoks on oluline, et neil oleksid vajadused kõik vahendeid olemas: erinevad õppematerjalid,

digivahendid, katusealused ning sobivad ruumid. Osade lasteaiaõpetajate puuduseks on liiga palju lapsi rühmas, mille tõttu ei soovita õuesõpet läbi viia. Mõned lasteaiaõpetajad tunnevad puudust lisatööjõust, kes vajadusel abistab nii lasteaiaõpetajaid kui ka lapsi.

Lasteaiaõpetajad said mõelda selle üle kas ja kuidas nad üksteist toetavad õuesõppe läbiviimisel. Osad lasteaiaõpetajad toetavad üksteist läbi erinevate kogemuste jagamise. Oli ka lasteaiaõpetajaid, kelle arvates üksteist ei toetata mingit moodi ning kogu õuesõppe protsessi teevad nad ise läbi. Suur osa lasteaiaõpetajaid vastasid, et nemad teevad õuesõppe läbiviimisel teiste lasteaiaõpetajatega koostööd, hoiavad lastel silma peal, vaatlevad üksteiste tegevusi ning jagavad oma mõtteid seoses läbiviidud tegevustega. Paljud lasteaiaõpetajad kaasavad kogu rühma personali õuesõppe tegevustesse, et lastel oleks turvaline ning igal täiskasvanul oleks õuesõppe tegevuses konkreetne roll. Lasteaiaõpetajad hindavad seda, kui teiste rühmade pedagoogid jagavad nendega kogemusi avameelselt ja vajadusel annavad nõu, kuidas ja kus õuesõppe tegevusi paremini läbi viia. Lasteaiaõpetajate jaoks on oluline, et planeeritud õuesõppe tegevuse päeval oleks teise õpetajaga kattuv tööaeg, et vajadusel saaksid teineteist aidata ja enne tegevust põhjalikult läbi mõelda, mida teha.

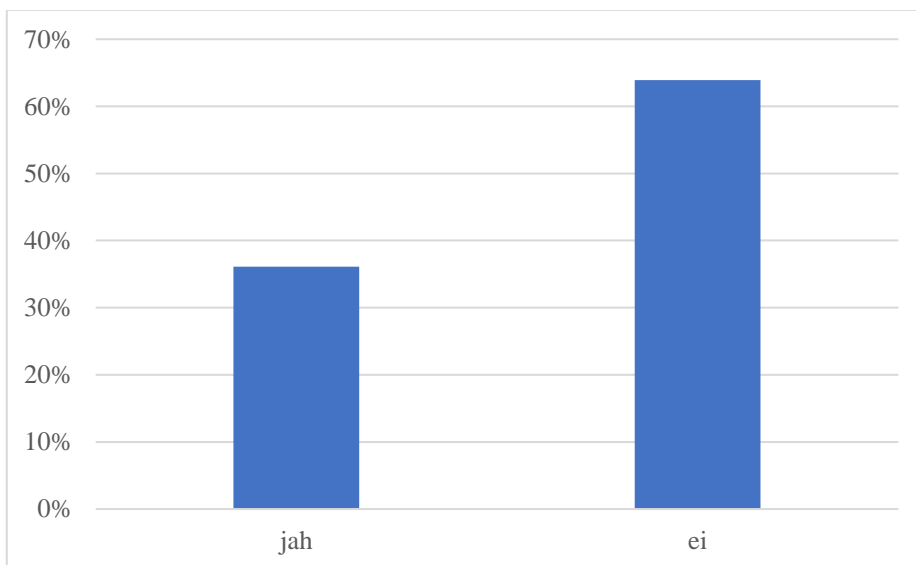
Lasteaiaõpetajad vastasid küsimusele, kas nad vajavad toetust ja tuge juhtkonnalt ja lapsevanematelt. Suurem osa ehk 75% lasteaiaõpetajatest ei vaja juhtkonnalt ega lapsevanematelt tuge ning 25% lasteaiaõpetajatest vajavad tuge juhtkonnalt ja/või lapsevanematelt (Joonis 8).

Joonis 8. Juhtkonna ja lapsevanemate toetuse vajalikkus õuesõppe läbiviimisel

Lasteaiaõpetajad, kes vastasid küsimusele „Kas Te vajaksite tuge juhtkonnalt, lapsevanematelt vms õuesõppe läbiviimisel?“ „JAH“, vastasid, et nemad ootaksid tuge ja osalemist lapsevanematelt. Samuti vastati, et juhtkonna tuge vajatakse siis, kui on vaja mõningaid vahendeid küsida. Lasteaiaõpetajad vastasid, et nende jaoks oleks toeks see, kui juhtkond vaataks üle söimerühma laste arvu ja teeks korrektoori. Mõni lasteaiaõpetaja soovib, et juhtkond annaks tegevustele tagasisidet. Lisaks on oluline, kui juhtkond toetab ja julgustab õuesõppe läbiviimisel, eriti just alustavat õpetajat. Osad lasteaiaõpetajad soovivad, et lapsevanemad käiksid õppekäikudel kaasas turvalisuse huvides.

Vastanud lasteaiaõpetajatest 36% märkisid, et nemad kaasavad õuesõppe läbiviimiseks lapsevanemaid. Ülejäänud 64% lasteaiaõpetajatest ei kaasa lapsevanemaid õuesõppe läbiviimisel (Joonis 9).

Joonis 9. Lapsevanemate kaasamine õuesõppe tegevustesse

Lasteaiaõpetajad said põhjendada oma vastuseid küsimusele „Kas õuesõppe läbiviimiseks kaasatakse lapsevanemaid?“. Vastustest selgus, et paljud lasteaiaõpetajad ei kaasa lapsevanemaid õuesõppe tegevustesse, kuna selleks ei ole põhjust ning nende rühma kollektiiv saab sellega ise hästi hakkama. Mõned lasteaiaõpetajad vastasid, et lapsevanemaid ei kaasata õuesõppe tegevustesse, kuna ka nemad käivad tööl ning neil ei ole aega selle jaoks. Samuti märgiti, et õuesõppe toimub tegevuste ajal ning tavaliselt sel ajal lapsevanemad ei ole kõrval ega

vaata tegevusi pealt. Vähesed lasteaiaõpetajad kaasavad lapsevanemaid õuesõppetegevustesse siis, kui on palju lapsi ning planeeritud tegevus on lasteaia hoovist väljas. Mõned lasteaiaõpetajad ei ole veel kaasanud lapsevanemaid õuesõppe tegevustesse, kuid nende arvates võiks proovida neid siiski kaasata, kuna siis on ka lastel põnevam. Osad õpetajad kaasavad lapsevanemaid tegevustesse siis, kui selle jaoks on vajadus, nt mõne mahukama tegevuse korraldamine. Paljude õpetajate arvates on hea lapsevanemaid kaasata õuesõppe tegevustesse, kuna siis on rohkem inimesi, kes saavad lapsi jälgida. Mõne õpetaja arvates ei ole vaja lapsevanemaid tegevustesse kaasata, kuna tegevuste läbiviimine on õpetaja töö.

Lasteaiaõpetajad vastasid kirjalikult, kuidas nad saavad ise ennast arendada õuesõppe läbiviimisel. Suurem osa lasteaiaõpetajaid vastasid, et nemad saavad end arendada läbi selle, kui käivad erinevatel konverentsidel ja koolitustel. Samuti lisati, et erinevate inimeste kogemuste ja ideede jagamine aitab kindlasti enesearengule kaasa. Osad lasteaiaõpetajad uurivad ise internetist, otsivad erinevaid mängu ja tegevusi, mida saab õuesõppes kasutada. Lasteaiaõpetajate jaoks on oluline ka vastava kirjanduse lugemine ja ka teiste tegevuste vaatlemine. Mõned lasteaiaõpetajad saavad end arendada koos lastega avastades, tegutsedes ja mängides. Lisaks mainisid õpetajad, et vajadusel saab vaadata õppevideosid, mis on seotud õuesõppega.

Lasteaiaõpetajad said kirjalikult vastata küsimusele, mida saaksid nemad teha teisiti, et võimalusi õuesõppe läbiviimiseks oleks rohkem. Paljud lasteaiaõpetajad soovisid, et kogu maja personal võiks jagada ideid, viia läbi erinevaid tegevusi, vajadusel kaasata kolleege. Paljud lasteaiaõpetajad vastasid, et nemad ei teeks midagi teisiti ning nad on olemasolevate võimalustega rahul. Mõned lasteaiaõpetajad arvasid, et kohustuslike tegevuste osakaal võiks õuesõppe läbiviimise hetkel väheneda, sest neil on juhtkonna poolt kohustuslikud tegevused paika pandud, mida õues läbi ei vii. Paljud lasteaiaõpetajad vastasid, et lasteaia hoovi peal võiks olla varjualune ja mudaköök, et lastel oleks veelgi põnevam. Osad lasteaiaõpetajad arvasid, et nad peaksid ise aktiivsemad olema selleks, et võimalusi õuesõppe läbiviimiseks oleks rohkem. Mõnede lasteaiaõpetajate arvates tuleks kõigepealt õuesõppega tegelema hakata ja alles siis saab mõelda, kuidas seda parendada. Mõni lasteaiaõpetaja vastas, et juhtkond võiks soetada töötajatele ilmastikule vastava riietuse ning siis oleks võimalusi õuesõppe läbiviimiseks rohkem. Osad lasteaiaõpetajad pakkusid, et laste arv võiks rühmas olla väiksem, siis oleks neil

rohkem võimalusi õuesõppe läbiviimiseks. Mõned lasteaiaõpetajad vastasid, et nemad käiksid erinevatel koolitustel, kus saaks omavahel kogemusi jagada, tegevusi tagasisidestada. Osad lasteaiaõpetajad proovivad tulevikus rohkem tegevusi põhjalikumalt planeerida ja vajadusel individualiseerida nii, et tegevus pakuks lastele huvi.

ARUTELU

Käesoleva uurimuse eesmärgiks oli välja selgitada, kui tihti kasutavad Haabersti lasteaedades õuesõpet, milliste valdkondade eesmärkide saavutamiseks kasutavad lasteaiaõpetajad õuesõpet kõige sagedamini ja miks, millised võimalused ja vahendid on lasteaiaõpetajatel õuesõppe läbiviimiseks, millest tunnevad lasteaiaõpetajad puudust õuesõppe kasutamiseks õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel ning milliseid ohutegureid tunnetavad lasteaiaõpetajad õuesõppe kasutamisel.

Bakalaureusetöö raames läbiviidud uurimusest selgus, et lasteaiaõpetajad teavad, mis on õuesõpe, kuidas saab õuesõpet läbi viia, mida on selle jaoks tarvis. Suurema osa lasteaiaõpetajate jaoks tähendab õuesõpe õues õppimist. Samamoodi on öelnud ka Sirje Raadik (2009), et õuesõpe on õppimine ehedas, õppimist toetavas keskkonnas kõigi meeltega vahetult kogedes, oma kätega ise tehes ja kogetut teistele vahendades ning edasi õpetades.

Saadud uurimuse tulemusel saab öelda, et suurem osa Haabersti lasteaiaõpetajatest kasutavad õuesõpet ning teevad seda igal nädalal 1-2 korda. Samale järeldusele jõudis ka Olga Fil (2019) oma bakalaureusetöös. Õues üritatakse teha lastele tegevused veelgi põnevamateks ja nendega püütakse kaasata kõiki lapsi. Õues saab teha palju: avastada, uurida, teha katseid, vaatlusi, käia jalutuskäikudel nii lasteaia läheduses kui ka kaugemal, nt Harku järve ääres, samuti saab käia matkamas. Loodusuurija olulisim töövahend on uudishimu, mis aitab õhinaga uurida asju eriliste vahenditeta (Roht & Villemson, 2014, lk 11). Suuremale osale lasteaiaõpetajatele meeldib õuesõpet läbi viia, sest see on huvitav mitte ainult lastele, vaid ka nendele. Samuti vastati, et kuna õues käiakse lastega iga päev, siis oleks patt mitte ära kasutada õuekeskkonda mõne teema omandamiseks. Ossadtšaja (2022) uuringus selgus, et lasteaia territoorium on lastele tuttav ja huvitav ning seal on kõik vajalik õues õppimiseks.

Suurem osa õpetajatest hindasid oma teadmised heaks, mis näitab, et õpetajad on valmis õppima. Käis kirjutas: haridus kui tegevus tähendab harimist, kavakindlat vaimset kujundamist nagu kasvatuski, nimelt intentsionaalne kasvatus (Käis, 2018, lk 31). Õues õppimine ja mängimine pakub ainulaadseid võimalusi arendada laste oskusi varajases eas. Õues viibimine suurendab laste füüsilist aktiivsust ja selle kaudu areneb vaimne tervis. (Kováčová, 2008)

Uuringu tulemusel selgus, et kõige rohkem kasutatakse õuesõpet Mina ja keskkond ning Keel ja kõne valdkondade eesmärkide lõimimiseks. Ka Janika Oleinikova (2018) uuringus selgus, et lasteaiaõpetajad kasutavad õuesõpet eelnimetatud valdkondade eesmärkide lõimimiseks õuesõppega kõige rohkem. Erinevates keskkondades tegutsemine toetab kõige rohkem Mina ja keskkond valdkonna eesmärkide saavutamist, mille üldõpiväljundiks on see, et laps suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt (Nugin & Õun, 2017, lk 137-138). Uuringu tulemustest selgus, et Haabersti lasteaedades on väga head võimalused õuesõppe läbiviimiseks. Õuesõpet viiakse läbi nii lasteaia hoovis kui ka väljaspool lasteaeda. Haabersti lasteaiaid asuvad kohas, kus on palju võimalusi õuesõppe läbiviimiseks, nt Õismäe tiik, Harku järv jne. Lehte Tuulingu, Tiia Õuna ning Aino Ugaste (2015) uurimistulemuste põhjal võib öelda, et õpetajad suhtuvad õuesõppesse positiivselt.

Uurimistöö vastustest saab järeldada, et lasteaiaõpetajatel on palju vahendeid õuesõppe läbiviimiseks. Kasutatakse nii pildimaterjali kui ka digivahendeid. Samuti kasutatakse palju õues leiduvat materjali, nt väikeseid kivikesi, liiva, puuoksi, puulehti, käbisid jne. Pulgad, lehed, lühike ja pikk muru, muld ja kivid, puutükid ja kännud on kõik suurepäraseid vahendid õues mängimiseks (Andreasen jt, 2018, lk 54).

Suur osa lasteaiaõpetajatest ei tunne seoses õuesõppega mitte millestki puudust. Mõned lasteaiaõpetajad vastasid, et nemad tunnevad puudust ideedest, kogemustest ning koolitustest. Marina Eiseni (2021) uuringus selgus, et lasteaiaõpetajatel puuduvad teadmised õuesõppest.

Uuringu tulemusel selgus, et lasteaiaõpetajate jaoks on suurimaks ohuteguriks suur hulk lapsi, kuna lapsed võivad ära joosta ning tegevusi on keeruline läbi viia vähese personali tõttu. Samuti on lasteaiaõpetajate jaoks ohuteguriks halb ilm. Kui õues on liiga tugev tuul, siis lasteaiaõpetajad ei ole huvitatud õuesõppe läbiviimisest. Ohuteguriteks õuesõppe läbiviimisel õpetajate jaoks on kogemuste puudumine ja ebakindlus. Tuulingu, Õuna ja Ugaste (2015) uuringus selgus, et lasteaiaõpetajate ohuteguriteks on kehvad oskused ja töömahukad ettevalmistused.

Selleks, et vältida õuesõppes võimalikke takistusi, kaasavad lasteaiaõpetajad õuesõppe tegevustesse kogu rühma meeskonda, et tagada lastele turvalisus ning et tegevusi saaks paremini läbi viia. Seda toetab ka Marina Eiseni (2021) uuring, kus selgus, et õuesõppe läbiviimine sõltub rühma meeskonna toetusest. Samuti jagavad lasteaiaõpetajad lapsed väiksematesse gruppidesse,

et oleks turvalisem tegevust läbi viia ning õpe oleks efektiivsem. Sama tähtis on teha palju eeltööd, valida hea teema, et õuesõppe tegevuse läbiviimisel oleks kõigil, nii lastel kui lasteaiaõpetajatel, põnev ja huvitav. Lasteaiaõpetajate jaoks on tähtis osaleda koolitustel ja ennast harida, samuti on oluline otsida internetist rohkem õuesõppe kohta.

Lasteaiaõpetajad vajavad tuge selleks, et paremini läbi viia õuesõpet. Suurem osa õpetajatest arvavad, et kui tegevustesse kaasata teiste rühma õpetajad, siis on kergem teha koostööd. Õpetajad hoiavad lastel silma peal, vaatlevad üksteiste tegevusi ning jagavad oma mõtteid seoses läbiviidud tegevustega. Lasteaiaõpetajad hindavad seda, kui teiste rühmade pedagoogid jagavad nendega kogemusi avameelselt ja vajadusel annavad nõu, kuidas ja kus õuesõppe tegevusi paremini läbi viia. Sama tähtis on, et planeeritud õuesõppe tegevuse päeval oleks teise õpetajaga kattuv tööaeg, et vajadusel saaksid teineteist aidata ja enne tegevust põhjalikult läbi mõelda, mida teha. Rõkalova (2020) uuringus selgus, et lasteaiaõpetajatel on vajalik entusiasm, ettevõtlikkus, koostööoskus selleks, et õuekeskkonda kasutada, luua ja seal tegutseda.

Suurem osa lasteaiaõpetajatest vastasid, et nemad ei vaja juhtkonnalt ega lastevanematelt tuge. Need lasteaiaõpetajad, kes siiski vajavad tuge juhtkonnalt ja lastevanematelt soovivad, et lapsevanemad osaleksid õuesõppe läbiviimises. Lasteaiaõpetajad soovivad, et lapsevanemad käiksid kaasas õppekäikudel. Lapsevanemad peavad end tundma teretulnuna ning alles siis avastatakse, et õues koos söögitegemine ja ürituste korraldamine on suurepärased võimalused vanematega kontaktide loomiseks (Kováčová, 2008). Suurem osa vastanud lasteaiaõpetajatest ei kaasa õuesõppe tegevustesse lapsevanemaid, sest neil ei ole selleks põhjust. Vaid vähesed vastanud lasteaiaõpetajad kaasavad õuesõppe tegevustesse lapsevanemaid, sest siis on rohkem personali, kes saab lapsi jälgida. Taanis ja Inglismaal kaasatakse lapsevanemaid muudatuste tegemisse ja õpetajatega korraldatakse tutvumisüritusi vabas keskkonnas (Kováčová, 2008).

Uuringu tulemusel selgus, et lasteaiaõpetajad saavad end seoses õuesõppega arendada läbi erinevate konverentside ja koolituste. Oluline on teiste ideede ja kogemuste kuulamine ning vastava kirjanduse lugemine. Lisaks saab end arendada koos lastega avastades, tegutsedes ja mängides. Lasteaiaõpetaja ülesandeks on luua turvaline ja toetav arengukeskkond, kus lapsed saaksid avastada, uurida, katsetada, arutleda ja järeldusi teha (Tuuling, 2015).

Selleks, et oleks rohkem võimalusi õuesõppe läbiviimiseks, soovivad lasteaiaõpetajad, et kogu maja personal jagaks ideid, viiks läbi erinevaid tegevusi, vajadusel kaasaks kolleege. Üheks heaks võimaluseks on see, et lasteaia hoovi peal võiks olla varjualune ja mudaköök, et lastel oleks veelgi põnevam. Sama tähtsad on ka koolitused õpetajate jaoks, kust nad saavad teada vajaliku info õuesõppe läbiviimise kohta. Olga Fil (2019) uuringu tulemustest selgus, et õuesõppe kasutamise suureks mõjuriks on õpetaja isiklikud hoiakud ja suhtumine, kuid koolitusel osalemine võib selgitada õpetajale arusaamatuid momente ning anda juurde ideid õuesõppe rakendamiseks.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada lasteaiaõpetajate takistused õuesõppe kasutamise võimalustes lõimitud õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel ja selle rakendamise takistavaid tegureid Tallinna Haabersti linnaosa näitel. Uuringus osalesid seitsme Haabersti lasteaia lasteaiaõpetajad, kes andsid oma hinnangu seoses õuesõppe lõimimisega kõikide valdkondadega.

Uuringus selgus, et lasteaiaõpetajate jaoks tähendab õuesõppe ehedas keskkonnas õppimist, tegutsemist. Lisaks tähendab see seda, et saab käia matkamas, jalutus- ja õppekäikudel. Uuringus selgus, et Haabersti lasteaiaõpetajatel on pigem head teadmised ja oskused seoses õuesõppe läbiviimisega. Paljude lasteaiaõpetajate teadmised on skaalal vahemikus 6 – 10. Suurem osa lasteaiaõpetajatest kasutavad õuesõpet 1 – 2 korda kuus. Lasteaiaõpetajad põhjendasid seda sellega, et rohkemaks ei ole lihtsalt aega. Igapäevaselt kasutavad õuesõpet vaid mõned lasteaiaõpetajad, sest peavad vajalikuks seda, et lapsed saavad kõiki oma meeli läbi õppetegevuste arendada ja kasutada.

Lasteaiaõpetajate hinnangul on Haaberstis head õuesõppe läbiviimise tingimused. Õuesõpet saab läbi viia lasteaia hoovis, Õismäe tiigi ääres, Harku järve ääres ning erinevates parkmetsades, kuhu saab liigelda ka ühistranspordiga. Samuti saab uuringu tulemuste põhjal öelda, et lasteaiaõpetajad ei võta õuesõppe läbiviimiseks kaasa mingeid vahendeid, vaid leiavad need loodusest. Kasutatakse kõike: kivikesi, liiva, mulda, puuoksi jne.

Uuringus selgus, et Haabersti lasteaiaõpetajad tunnetavad erinevaid ohte õuesõppe läbiviimisel. Suurem osa lasteaiaõpetajatest tunnetavad ohtu, kui on liiga palju lapsi kohal ning nad ei suuda neid kontrollida. On ka lasteaiaõpetajaid, kel ei ole ühtegi ohutegurit õuesõppe läbiviimiseks. Lasteaiaõpetajate vastustest selgus, et takistuseks on see, kui õuesõppe läbiviimise ajal on vähe personali, mille tõttu ei suuda tegevust läbi viia nii nagu planeeritud oleks. Takistuste vältimiseks pakkusid paljud lasteaiaõpetajad, et tegevuste ajal võiks olla rohkem täiskasvanud inimesi ja vajadusel saab kaasata lapsevanemaid, kolleege. Uuringu tulemuste põhjal saab öelda, et ainult kolmel lasteaiaõpetajal ei ole ühtegi takistust õuesõppe läbiviimisega.

Lasteaiaõpetajad püüavad suures osas pigem ise hakkama saada õuesõppe läbiviimisega, vaid mõni pedagoog kaasab lapsevanemaid tegevustesse olenevalt vajadusest. Suurem osa lasteaiaõpetajatest siiski ei kaasa lapsevanemaid ega juhtkonda õuesõppe tegevustesse. Seda põhjendati sellega, et lapsevanemad käivad tööl ja õppetegevused on siiski lasteaiaõpetajate teha.

Uurimise tulemuste põhjal saab järeldada, et Haabersti lasteaiaõpetajatel on takistusi seoses õuesõppe läbiviimisega, kuid nad on valmis ise palju tegema, et takistusi ei oleks. Samuti saab järeldada, et lasteaiaõpetajatel on pigem head teadmised ja oskused õuesõppe läbiviimisega. Haabersti lasteaiaõpetajad on valmis käima koolitustel ja konverentsidel, et saada täiendada oma teadmisi ja oskusi seoses õuesõppega.

KASUTATUD ALLIKAD

Aava, K., Kaal, E., Karu, K., Uusküla, M. (2020). *Kas õpi- või õpperuum? Mõistekasutus loob arusaama õppimise sisust.*

Andreasen, T., Fedorko, V., Gerka, V., Jackson, M., Jadvišová, V., Kahan, J., Käosaar, K., Kondimäe, K., Kováčová, A., Lilienthal, M., Markeprand, S. E., Miňová, M., Robinson, M., Staples-Rolfe, R., Sýkorová, J., Šepel'áková, L., Tiits, T., Valachovičová, M. (2018). *Vii mind õue. Kuidas toetada lapse võimalust veeta aega õues ja looduses* (lk 54-73). INAK, Slovakkia.

Aoveer, S., Savinskaja, J., Sirp, J., Tammiste, H., Tankler, M., Torstenberg, M. (2013). *Õpime rõõmuga loodust tundma. Praktilisi harjutusi lapse loogilise mõtlemise, loovuse ja loodusetundmise arenduseks* (lk 9). AS Atlex.

Beilmann, M. (2020). *Küsitlusuuringud.* <https://samm.ut.ee/k%C3%BCsitlusuuringud> (viimati vaadatud 08.12.2022)

Broda, H. W. (2011). *Moving the Classroom Outdoors: Schoolyard-Enhanced Learning in Action.* https://www.educationworld.com/a_curr/overcoming-obstacles-to-outdoor-learning.shtml (viimati vaadatud 19.04.2023)

Brügge, B., Glantz, M., Sandell, K. (2007). *Õuesõpe. Looduses liikumise viisid ja põhjused* (lk 20-28). Kirjastus Ilo.

Clarke, N. (2022, 25. aprill). *Outdoor education - past, present and future.* <https://tapestry.info/2022/04/25/outdoor-education-past-present-and-future.html> (viimati vaadatud 25.10.2022)

Dahlgren, L. O., Sjölander, S., Strid, J. P., Szczepanski, A. (2012). *Õuesõppe pedagoogika kui teadmiste allikas - lähieimbrusest saab õpiõu.* (lk 10). Tallinna Ülikooli kirjastus.

Eisen, M. (2021). *Õpetajate hinnang õuesõppe kasutamise võimalustele igapäevases õppe- ja kasvatustöös Tallinna lasteaegade näitel.* Bakalaureusetöö. Narva Kolledž.

Erdem, D. (2018). *Kindergarten Teachers' Views About Outdoor Activities* (lk 209).

Ernst, J. (2013). *Early childhood educators use of natural outdoor settings as learning environments: an exploratory study of beliefs, practices, and barriers.*

Fil, O. (2019). *Õuesõppega kaasnevad ohud lasteaiaõpetajate hinnangul.* Bakalaureusetöö. Narva Kolledž.

Growing Wild Forest School. (2020, 9. oktoober). *A Brief History of Forest Schools Around The World.* <https://www.growingwildforestschool.org/post/the-brief-history-heritage-of-forest-schools-around-the-world> (viimati vaadatud 26.10.2022)

Iqbal, M., Kolk, K. M., Pochukaeva, E., Talve, T., Tammaru, D., Voites, M. (i.a.). *Õpime mängides.* <https://opimemangides.weebly.com/mis-on-otildeppemaumlng.html> (viimati vaadatud 27.03.2023)

Jaani, J., Kukk, I., Lõhmus, E. (2013). *Õppemeetodid: avastusõpe.* <https://sisu.ut.ee/oppemeetodid1/teema-1> (viimati vaadatud 27.03.2023)

Kaplan, R., Kaplan, S. (1989). *The Experience of Nature. A Psychological Perspective* lk 314). Cambridge: Cambridge University Press.

Kask, M. (2021, 9. mai). *Õue, õue, nüüd me lähme õue!* <https://www.lasteaed.net/2021/05/09/oue-oue-nuud-me-lahme-oue/> (viimati vaadatud 26.10.2022)

Kleppe, R., Melhuish, E., Sandseter, E. B. H. (2017). *Identifying and characterizing risky play in the age one-to-three years.* https://www.researchgate.net/publication/315996693_Identifying_and_characterizing_risky_play_in_the_age_one-to-three_years (viimati vaadatud 27.03.2023)

Käis, J. (2018). *Õpetuse alused ja teed* (lk 31). Studium.

Liikuma kutsuv kool. (2021). *Lähme koos õue!* <https://www.liikumakutsuvkool.ee/koolipaevadoues/> (viimati vaadatud 17.10.2022)

Masing, V., Pae, T., Rebane, H. (2001). *Õppekäigud linnarohelusse* (lk 9). Koolibri.

Nugin, K., Õun, T. (koost.) (2017). *Õppe ja kasvatustegevus lasteaias.* AS Atlex.

Oleinikova, J. (2018). *Lasteaiaõpetajate teadlikkus õuesõppe kasutamisel ja hinnang selle tulemuslikkusele kahe maakonna näitel*. Bakalaureusetöö. Narva Kolledž.

Ossadtšaja, I. (2022). *Õuesõppe rakendamist takistavad tegurid ja ohud lasteaiaõpetajate hinnangul kolme Narva lasteaia näitel*. Bakalaureusetöö. Narva Kolledž.

Peaasi. (i.a.). *Mis muudab arvutikasutamise sõltuvuseks?* <https://peaasi.ee/silt/anonuumsus/> (viimati vaadatud 09.05.2023)

Pilliroog, A. (2018). *Õuesõpe. Mis, miks ja kuidas?* <https://kirjastusmaurus.ee/ideekalendri-17-nadal-ouesope-mis-miks-ja-kuidas/> (viimati vaadatud 20.10.2022)

Plumert, J. M., Schwebel, D. C. (1997). *Journal of experimental child psychology. Social and temperamental influences on children's overestimation of their physical abilities: links to accidental injuries* (lk 317-377). <https://psychology.uiowa.edu/sites/psychology.uiowa.edu/files/groups/hank/files/PeerSafety.pdf> (viimati vaadatud 19.04.2023)

Raadik, S. (2009). *Õpime õues mängides. Õuesõpe – eluliselt vajalik õppimise viis*. Kirjastus Ilo.

Rickinson, M., Dillon, J., Teamey, K., Morris, M., Choi, M. Y., Sanders, D., Benefield, P. (2004). *A review of Research on Outdoor Learning*. National Foundation for Educational Research and King's College London.

Roht, U., Villemson, K. (2014). *Räägin sulle loodusest* (lk 11). Tänapäev.

Rõkalova, V. (2020). *Õuesõppe läbiviimise ja õueskeskkonna kasutamise süsteemsus ühe lasteaia näitel*. Bakalaureusetöö. Narva Kolledž.

Rämmer, A. (2014). *Valimi moodustamine*. <https://samm.ut.ee/valimid> (viimati vaadatud 08.12.2022)sa

Sandseter, E. B. H., Sando, O. J. (2016). *We don't allow children to climb trees: How a Focus to Safety Affects Norwegian Children's Play in Early-Childhood Education and Care Settings* (lk 179 – 196).

Tallinna Haridusamet. (i.a.). *Lasteaiad*. <https://info.haridus.ee/asutused/lasteaed> (viimati vaadatud 08.12.2022)

The Outdoor Playbook. (i.a.). *History of Outdoor Learning*. <http://outdoorplaybook.ca/learn/education-research/history-of-outdoor-learning/> (viimati vaadatud 25.10.2022)

The Outdoor Playbook. (i.a.). *Outdoor Classrooms*. <http://outdoorplaybook.ca/learn/education-research/outdoor-classrooms/> (viimati vaadatud 26.10.2022)

Torm, M. (2020). <https://www.lasteaed.net/2020/06/29/friedrich-frobel/> (viimati vaadatud 25.10.2022)

Tuuling, L. (2015, 8. mai). *Lasteaiaõpetaja roll lapse arengus*. Õpetajate Leht. <https://opleht.ee/2015/05/lasteaiaopetaja-roll-lapse-arengus/> (viimati vaadatud 19.04.2023)

Tuuling, L., Ugaste, A., Õun, T. (2015). *The use of outdoor learning from the perspective of preschool teachers and principals* (lk 18-24). <https://www.researchgate.net/publication/285766295> The use of outdoor learning from the perspective of preschool teachers and principals (viimati vaadatud 19.04.2023)

Tuuling, L., Ugaste, A., Õun, T. (2018). *Teachers opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia*. <https://www.researchgate.net/publication/329446170> Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia (viimati vaadatud 11.05.2023)

Van Dijk, J, E., Van Den Berg, A. E., Maas, J., Hovinga, D. (2019). *Green Schoolyards as Outdoor Learning Environments: Barriers and Solutions as Experienced by Primary School Teachers*. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.02919/full#S9> (viimati vaadatud 09.05.2023)

Vee, E. (1979). *Õppemängud lasteaia õppe- ja kasvatustöös*. Eesti NSV kõrg- ja keskerihariduse ministeerium.

Vihman, M. (2016). *Maastikumäng kui õppevorm. Aktiiv- ja õuesõpe*. AS Atlex.

Virkus, S. (2010). *Infokäitumise, info hankimise ja otsingu ning infopädevuse uurimise meetodid.*

https://www.tlu.ee/~sirvir/Infootsingu%20teooria/Infokaitumise,%20info%20hankimise%20ja%20%20otsingu%20ning%20infopadevuse%20uurimise%20meetodid/lk_32.html (viimati vaadatud 09.05.2023)

Virkus, S. (2010). *Uurimismeetodite tüübid ja näited meetodite kasutamisest infoteaduslikes uuringuis.*

https://www.tlu.ee/~sirvir/Infootsingu%20teooria/Infokaitumise,%20info%20hankimise%20ja%20%20otsingu%20ning%20infopadevuse%20uurimise%20meetodid/uurimismeetodite_tbid_ja_nited_meetodite_kasutamisest_infoteaduslikes_uuringuis.html (viimati vaadatud 09.05.2023)

ÕIGUSAKTID

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (01. september 2008). RT I 2008, 23, 152. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 17.10.2022)

Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale (2010). RT I 2010, 69, 526. <https://www.riigiteataja.ee/akt/13360326> (viimati vaadatud 19.04.2023)

LISA

Lisa 1. Ankeet lasteaiaõpetajatele

Lugupeetud Haabersti lasteaiaõpetajad!

Olen Jekaterina Burtseva, Tartu Ülikooli Narva Kolledži kolmanda kursuse tudeng. Õpin „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“ erialal. Minu bakalaureusetöö teema on „Takistused ja ohud õuesõppe läbiviimisel ühe Tallinna linnaosa lasteaiaõpetajate hinnangul“. Käesoleva küsimustikuga püüan välja selgitada õpetajate võimalikke takistusi ja ohte seoses õuesõppe läbiviimisega. Palun Teil vastata küsimustele lähtudes oma kogemustest. Küsimustele vastamine võtab aega 15-20 minutit. Kõik vastused on anonüümsed ning kasutan neid oma bakalaureusetöös.

Palun küsimustikule vastata hiljemalt 26.03.2023.

Aitäh Teile!

1 Millises lasteaias Te töötate?

- Tallinna Lasteaed Vikerkaar
- Tallinna Meelespea Lasteaed
- Tallinna Veerise Lasteaed
- Tallinna Nurmenuku Lasteaed
- Tallinna Rukkilille Lasteaed
- Tallinna Lasteaed Pääsusilm
- Tallinna Lasteaed Sinilill
- Tallinna Lasteaed Karikakar
- Tallinna Lasteaed Naksitrallid
- Tallinna Järveotsa Lasteaed

2. Teie vanus?

- 18-20
- 21-25
- 26-30
- 31-35
- 36-40
- 41-45
- 46-50
- 51-55
- 56-60
- 60+

3. Teie tööstaaž?

- 1-5
- 6-10
- 11-15
- 16-20
- 20+

4. Millises vanuses lapsed Teie rühmas käivad?

- 1,5-2
- 2-3
- 3-4
- 4-5
- 5-6
- 6-7
- 2-7
- Muu:

5. Teie haridus?

- keskharidus/ kesk-eriharidus
- kutsekõrgharidus
- erialane kõrgharidus
- mitteerialane kõrgharidus

6. Mida tähendab Teie jaoks õuesõpe?

7. Kuidas hindate oma teadmisi ja oskusi õuesõppe läbiviimisel?

Vähe teadmisi

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

Palju teadmisi

8. Mitu korda kuus viite läbi Teie õuesõpet?

- 1-2
- 3-4
- 5-6
- Muu:

9. Palun põhjendage oma eelmise küsimuse vastust. Miks just nii palju?

10. Milliste valdkondade eesmärkide lõimimiseks kasutate õuesõpet kõige sagedamini?

- Mina ja keskkond

- Matemaatika
- Keel ja kõne
- Kunst
- Liikumine
- Muusika

11. Milliseid valdkondi Te lõimite kõige rohkem õuesõppe läbiviimisel? Miks?

12. Millised võimalused on Teil õuesõppe läbiviimiseks?

13. Millised vahendid on Teil õuesõppe läbiviimiseks?

14. Millised on Teie peamised õuesõppe läbiviimise paigad? Palun põhjendage.

15. Millest tunnevad õpetajad puudust õuesõppe kasutamiseks õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel?

16. Milliseid ohutegureid tunnetavad õpetajad õuesõppe kasutamisel?

17. Millised takistused on õuesõppe läbiviimisel?

- Palju lapsi
- Vähe personali
- Vähened teadmised
- Vähene kogemus
- Muu:

18. Mida Teie saaksite teha selleks, et takistusi vältida?

19. Kas ja kuidas õpetajad toetavad üksteist õuesõppe läbiviimisel?

20. Kas Te vajaksite tuge juhtkonnalt, lapsevanematelt vms õuesõppe läbiviimisel?

- Jah
- Ei

21. Kui vastasite eelmisele küsimusele „JAH“, palun kirjutage, millist tuge Te vajaksite.

22. Kas õuesõppe läbiviimiseks kaasatakse lapsevanemaid?

- Jah
- Ei

23. Palun põhjendage eelmise küsimuse vastust.

24. Kuidas saate Te ise ennast arendada õuesõppe läbiviimisel?

25. Mida võiks teha teisiti, et Teil oleks rohkem võimalusi õuesõppe läbiviimiseks?